

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 7. ožujka 2023.

Analiza presude

Malagić protiv Hrvatske
br. zahtjeva 29417/17

nema povrede čl. 8. – pravo na poštovanje privatnog života

Nadležna tijela poduzela su odgovarajuće mjere u odgovarajuće vrijeme kako bi zaštitila podnositeljčin tjelesni integritet uzimajući u obzir poseban kontekst nasilja u obitelji

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud) zasjedajući u vijeću od 7 sudaca, 17. studenog 2022. objavio je presudu kojom je presudio da nije povrijeđen čl. 8. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija) jer je država poduzela sve potrebne mjere da zaštiti tjelesni integritet podnositeljice zahtjeva.

Podnositeljica zahtjeva bila je u braku s policajcem N.M., s kojim je imala dvoje djece. Tijekom 2012. i 2013. godine tri puta ga je prijavila policiji zbog nasilja u obitelji navodeći da joj je prijetio ubojstvom i oduzimanjem djece te da ju je kontinuirano tukao i prisiljavao na spolni odnos. Policija je protiv N.M.-a odmah odredila mjeru opreza zabrane približavanja podnositeljici i njihovoj zajedničkoj djeci, a nakon što je podnositeljica u travnju 2013. dala detaljan iskaz pred općinskim državnim odvjetništvom, N.M. je istog dana uhićen te mu je određen istražni zatvor. U srpnju 2013., županijsko državno odvjetništvo podignulo je optužnicu protiv N.M.-a zbog produljenog kaznenog djela silovanja, kaznenog djela prijetnje, kaznenog djela protupravnog oduzimanja slobode, kaznenog djela sprječavanja dokazivanja te kaznenog djela zapuštanja i zlostavljanja zajedničke malodobne djece. U ožujku 2014., županijski sud je pustio N.M.-a iz istražnog zatvora te mu odredio mjeru opreza zabrane približavanja podnositeljici zahtjeva. Podnositeljica je nekoliko puta prijavila policiji da se N.M. ne pridržava izrečene mjere, ali je policija nakon izvršene provjere zaključila da nije utvrđeno da je on prekršio zabranu približavanja te da se odgovarajuće ponašao prema njihovoj djeci. U srpnju 2016. županijski sud je ukinuo mjeru opreza izrečenu N.M.-u uzimajući u obzir vrijeme koje je proveo u istražnom zatvoru (gotovo godinu dana), te činjenicu da se mjera opreza primjenjivala duže od dvije godine, te da ju on u tom razdoblju nije prekršio. Protiv tog rješenja podnositeljica je uložila žalbu koju je županijski sud proglasio nedopuštenom zbog toga što žrtva kaznenog djela nema pravo žalbe protiv rješenja o ukidanju mjera opreza. Njezina ustavna tužba je također proglašena nedopuštenom. U razdoblju od prosinca 2015. do ožujka 2019. podnositeljica je podnijela više kaznenih prijava protiv N.M.-a zbog prijetnje, zlostavljanja djece i uznemiravanja, koje su odbačene kao neutemeljene. N.M. je presudom od 14. svibnja 2019. oslobođen svih optužbi.

Pozivajući se na članke 2., 3., 6., 8. i 13. Konvencije, podnositeljica zahtjeva tvrdila je da su domaće vlasti ukinule mjeru opreza bez procjene predstavlja li njezin bivši suprug i dalje opasnost za nju i njihovu djecu, čime su joj propustile pružiti odgovarajuću zaštitu kao žrtvi nasilja u obitelji. Također je prigovorila nemogućnosti osporavanja rješenja o ukidanju mjere opreza pred domaćim sudovima.

Sukladno dobro utvrđenoj sudskoj praksi Europskog suda, pozitivne obveze država prema člancima 2., 3. i 8. Konvencije uključuju:

(a) obvezu uspostavljanja i primjene odgovarajućeg pravnog okvira za zaštitu od nasilja od strane privatnih osoba;

(b) obvezu poduzimanja razumnih mjera kako bi se izbjegla stvarna i neposredna opasnost od ponovljenog nasilja za koje su vlasti znale ili su morale znati, i

(c) obvezu provođenja učinkovite istrage o činovima nasilja ([Kurt protiv Austrije](#) [VV], st. 164.).

Kad je riječ o nasilju u obitelji, Europski sud ističe da vlasti moraju utvrditi postoji li stvarna i neposredna opasnost za život jedne ili više identificiranih žrtava takvog nasilja provođenjem autonomne, proaktivne i sveobuhvatne procjene rizika, uzimajući u obzir poseban kontekst nasilja u obitelji ([Kurt protiv Austrije](#), st. 190).

Europski sud je zaključio da je predmet podnositeljice zahtjeva bilo potrebno ispitati u okviru prava na poštovanje privatnog života zaštićenog člankom 8. Konvencije. U tom smislu najprije je bilo potrebno utvrditi: (i) je li postojao odgovarajući pravni okvir za zaštitu od nasilja u obitelji, zatim (ii) jesu li kaznenopravni mehanizmi pravilno primijenjeni i na kraju (iii) je li uspostavljena pravedna ravnoteža između suprotstavljenih interesa podnositeljice zahtjeva i njezinog bivšeg supruga.

U pogledu pravnog okvira, Europski sud je utvrdio da je hrvatski kazneni zakon kažnjavao prijetnju, silovanje, zlostavljanje djeteta i sprječavanje dokazivanja, a za neke od tih djela je predviđao i strožu kaznu ako su počinjena prema bliskim osobama, poput članova obitelji. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji sadržavao je daljnje odredbe kako bi se osigurala minimalna zaštita žrtvama nasilja u obitelji. Stoga je Europski sud zaključio da je podnositeljica zahtjeva imala na raspolaganju odgovarajući pravni okvir koji joj je dopuštao da se žali na nasilje u obitelji i da traži zaštitu.

U odnosu na primjenu kaznenopravnih mehanizama, Europski sud je ispitao jesu li domaća tijela provela autonomnu, proaktivnu i sveobuhvatnu procjenu rizika, uzimajući u obzir poseban kontekst nasilja u obitelji koji uključuje rizik od daljnje eskalacije nasilja, čak i nakon određivanja mjera opreza. S tim u vezi, Europski su je utvrdio da su domaće vlasti brzo i bez odgode reagirale na podnositeljicine prijave protiv bivšeg supruga, te su poduzele odgovarajuće korake da ju zaštite od daljnjih prijetnji i nasilja, određujući mjeru opreza i istražni zatvor. Domaći sud je redovito ocjenjivao potrebu za produljenjem te mjere te je nakon dvije i pol godine, premda je do tada koristio stereotipno obrazloženje za opravdanje produljenja mjere¹, izvršio novu procjenu opasnosti po tjelesni integritet podnositeljice zahtjeva i zaključio da se N.M. pridržavao navedene mjere opreza tijekom cijelog razdoblja u kojem je izrečena. Europski

¹ U predmetu [Merabishvili protiv Gruzije](#), Europski sud je utvrdio da je postojanje osnovanosti sumnje da je uhićenik počinio kazneno djelo uvjet *sine qua non* za pravovaljanost njegovog pritvora. Međutim, nakon uhićenja je potrebno redovito ispitivati opravdanost pritvora pri čemu sama sumnja više nije dovoljna, već moraju postojati i drugi razlozi za opravdanost pritvora, poput rizika od bijega, rizika od vršenja pritiska na svjedoke i sl. Obrazloženje domaćih sudova o postojanju tih razloga ne smije biti apstraktno, općenito ili stereotipno.

sud je istaknuo da bi bilo poželjno da je domaći sud dao dodatne razloge za svoju odluku, ali to ne znači da njegova procjena rizika od potencijalnog daljnjeg nasilja nije bila autonomna, proaktivna ili sveobuhvatna, ili da nije uzeo u obzir specifičnu dinamiku nasilja u obitelji ili rizik od daljnje eskalacije nasilja. Europski sud je također uzeo u obzir činjenicu da nije bilo daljnjih dokazanih djela nasilja N.M.-a prema podnositeljici zahtjeva i da su sve njene kasnije prijave pravovremeno istražene i odbačene.

Ocjenjujući je li ukidanjem mjere opreza postignuta pravedna ravnoteža između prava podnositeljice zahtjeva na zaštitu njezina tjelesnog integriteta i prava N.M.-a na poštovanje njegovog privatnog života i njegove slobode kretanja, Europski sud je zaključio da odluka domaćeg suda o ukidanju mjere nije bila nerazumna niti očigledno nerazmjerna. Naime, N.M. je bio u istražnom zatvoru te mu je zabranjeno približavati se podnositeljici u razdoblju od ukupno tri i pol godine tijekom kojeg razdoblja nije postupao protivno toj zabrani.

Nadalje, u odnosu na prigovor podnositeljice da prema domaćem pravu, kao žrtva u kaznenom postupku, nije mogla osporiti odluku suda o ukidanju N.M.-u mjere zabrane približavanja, Europski sud je istaknuo da pravo na žalbu žrtava protiv mjera opreza nipošto nije apsolutni uvjet prema relevantnim međunarodnim standardima niti je ono predviđeno u zakonodavstvima država članica Vijeća Europe².

Slijedom navedenog, Europski sud nije utvrdio bilo kakav propust od strane mjerodavnih vlasti u ispunjavanju njihove pozitivne obveze zaštite tjelesnog integriteta podnositeljice zahtjeva. Konkretno, vlasti su bile svjesne ozbiljnih optužbi protiv N.M. te su poduzele različite vrste odgovarajućih mjera u odgovarajuće vrijeme kako bi zaštitile podnositeljčin tjelesni integritet, uzimajući u obzir ponavljajuću prirodu nasilja u obitelji.

Prema tome, u ovom predmetu nije došlo do povrede članka 8. Konvencije.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2023. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

² Iako odredbe [Direktive Europskog parlamenta i Vijeća \(2012/29/EU\) od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP](#) i odredbe [Konvencije Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji](#) („Istanbulska konvencija”) nameću opću obvezu zaštite žrtava kaznenog djela, a posebno nasilja u obitelji, od ponovne viktimizacije, zastrašivanja i odmazde, kao i uzimanja u obzir prava žrtve u svim fazama kaznenog postupka, one ne idu toliko daleko da zahtijevaju posebno pravo na žalbu žrtava u stvarima kao što su mjere opreza ili pritvor izrečen protiv osumnjičenika.